

OBS-demens

VURDERINGSSKJEMA FOR PERSONER MED KOGNITIV SVIKT OG DEMENS

Benyttes for oppfølging av personer
i dagaktivitetstilbud eller bemannet døgntilbud

NAVN: _____

Fødselsdato og år: _____ *Kartleggingsdato (dd.mm.år):* _____

Skjemaet er utfyllt av ansatte (navn): _____

OBS-demens

Vurderingsskjema for personer med kognitiv svikt og demens

Bruksområde

OBS-demens er utviklet som et hjelpemiddel for planlegging, igangsetting og oppfølging av *miljøbehandling for personer med kognitiv svikt og demens*.

Skåringene baserer seg på observasjoner som gjøres av de viktigste omsorgspersonene rundt personen. Dette kan være primærkontakt og andre som kjenner personen godt – to til tre ansatte. Ved flere påfølgende kartlegginger med OBS-demens, er det svært viktig at de samme medarbeiderne utfører kartleggingen.

OBS-demens benyttes for kartlegging av fungering hos personer med opphold i dagaktivitetstilbud og/eller døgntilbud. Observasjonene gjøres over tid i ulike situasjoner i miljøet, og i samvær også med andre personer og personell.

Kartlegging av hjemmeboende kan gjøres i samarbeid mellom primærkontakt i hjemmetjenestene og personell ved et dagaktivitetstilbud, eller ved et korttidsopphold i et døgnbemannet tilbud.

For å sikre best mulig kvalitet på observasjoner og vurderinger, anbefales det at personellet som utfører kartleggingen kjenner personen godt. Kartleggingen baseres på oppfølging over minimum to uker.

OBS-demens skjemaet er utarbeidet for tre bruksområder:

1. Planlegging av tiltak

OBS-demens gir et bilde av personens ressurser og på hvilke områder det er behov for miljøtiltak.

2. Endring over tid

Funksjonssirkelen som følger med skjemaet, kan ved gjentatte vurderinger gi et visuelt inntrykk av endringer over tid, og være et hjelpemiddel for å planlegge og evaluere miljøtiltak.

3. Hjelpemiddel i internopplæring

Flere medarbeidere kan uavhengig av hverandre, men på samme tidspunkt, vurdere en person med OBS-demens. Ulike skåringer vil gi utgangspunkt for faglige drøftinger om hvordan man observerer og vurderer.

Brukerveiledning

Skjemaet fylles ut på grunnlag av observasjoner i den vanlige kontakten en har med personen, og gjøres uten at personen blir tatt med i testsituasjoner. En unngår dermed at personen unødvendig blir konfrontert med sin kognitive svikt.

Skåringene for de ulike funksjonsområdene gjøres på grunnlag av de siste 14 dages kontakt med, og observasjoner av, personen.

Skåringene er gradert fra:

7 = normal fungering, til

1 = alvorlig redusert fungering.

Skåringen gjøres ved at man finner fram til det utsagn som passer best for personen innenfor hver kategori.

Utsagnene har skåre **7, 5, 3** og **1**. Dersom personen vurderes til å fungere på et nivå mellom to utsagn, eller en er usikker på hvilket av to nivå som er riktig, skåres det mellom de to nivåene (skåre **6, 4**, eller **2**).

Miljøfaktorer som en vurderer har betydning for funksjonsnivået på de enkelte spørsmål, noteres i skjemaet.

Hvis personen ikke er i stand til å utføre oppgaver på grunn av fysisk funksjonssvikt settes en ring rundt **X** i notatfeltet og årsaken noteres i skjemaet.

Skåring av hyppighet

Som oftest: Lik eller over halvparten av tilfellene. Personen husker for eksempel hvilken ukedag det er i mer enn halvparten av tilfellene.

Av og til: Oftere enn tilfeldig, men færre enn halvparten av tilfellene.

Videre kartlegging

Det anbefales å sette opp tidspunkt for påfølgende OBS-demens kartlegging.

Ved behov for nærmere kartlegging av for eksempel søvn, smerte, delirium, depresjon, ADL og atferd, anbefales å bruke verktøy som er laget for dette formålet.

Se www.aldringoghelse.no

©Forlaget Aldring og helse 2018

OBS-demens er utviklet på bakgrunn av et skjema utarbeidet på slutten 1970-tallet av Arnfinn Eek, Per Kristian Haugen og Tore Mordal. Skjemaet ble videreutviklet i klinisk virksomhet ved den alderspsykiatriske utredningsavdelingen ved Granli senter i Vestfold, og er seinere revidert ved Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse i 1996, 2010 og i 2018. Ansvarlige for revisjonen i 2018 er: Betty Sandvik Døble (prosjektleder), Arnfinn Eek, Per Kristian Haugen, Øyvind Kirkevold, Kari Midtbø Kristiansen, Anne Marie Mork Rokstad, Thale Kinne Rønqvist, Allan Øvereng, Guro Hanevold Bjørkløf.

OBS-demens

Navn: _____

Fødselsdato (dd.mnd.år):

OBS-demens kartlegging nr:

Kartleggingsdato (dd.mnd.år):

Første kartlegging (dd.mnd.år):

Primærkontakt (navn):

_____

Skjemaet er utfylt av (navn):

_____

Andre medarbeider som deltar i kartleggingen (navn):

_____

_____

_____

OBS-kartlegging utført i:

Dagaktivitetstilbud Døgntilbud

Personen er tildelt opphold i enheten fra dato:

Kartleggingen er bestilt av:

Saksbehandler Lege Avdelingsleder
 Primærkontakt Andre _____

Merknader:

Tidligere utført OBS-kartlegging dato(er):

Antall OBS-skjemaer som foreligger:

Vurdering av syn:

Er det gjennomført synstest?

Vurdering av hørsel:

Personen har fungerende hørselshjelpemiddel (type):

Morsmål: _____

1. Tidsorientering: Ukedag – måned – årstid

Skåre gis ut fra fungering uten bruk av hjelpemidler som kalender, aviser etc.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Ingen problemer når det gjelder tidsorientering, kan oppgi ukedag, måned og år	7	☐		
	6	☐		
Kjenner måned og år, men som oftest ikke ukedag	5	☐		
	4	☐		
Kjenner riktig årstid	3	☐		
	2	☐		
Ikke orientert for tid	1	☐		

2. Stedsorientering

Å oppgi navn innebærer at personen angir riktig navn på dagaktivitets- eller døgntilbudet eller et navn på stedet som brukes i dagligtale.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Kan oppgi navnet på dagaktivitets- eller døgntilbudet	7	☐		
	6	☐		
Kan oppgi «sykehjem» eller «dagtilbud» som oppholdssted	5	☐		
	4	☐		
Kan av og til oppgi riktig sted («sykehjem» eller liknende)	3	☐		
	2	☐		
Ikke orientert for sted	1	☐		

3. Orientering i innemiljø

Finner personen fram i miljøet? På dagaktivitetstilbudet kan dette være å finne garderobe, WC og oppholdsrom. For en som er i døgntilbud kan det være å finne eget rom og WC.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Finner alltid fram til alle rom i dagaktivitets- eller døgntilbudet. Er orientert om hva som ligger i skuffer og skap på eget rom	7	☐		
	6	☐		
Finner alltid fram til eget rom, WC og spiserom	5	☐		
	4	☐		
Kan av og til finne fram til eget rom, WC og spiserom	3	☐		
	2	☐		
Finner ikke fram i innemiljøet på heldøgns- eller dagtilbudet	1	☐		

4. Egen identitet

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Husker egen alder, bakgrunn og livshistorie som fødselsdager, antall barn, sivilstatus eller tidligere yrke arbeidsplass interesser, hobbyer	7	☐		
	6	☐		
Husker egen fødselsdato, viktige detaljer og episoder fra eget liv	5	☐		
	4	☐		
Gjenkjenner noen detaljer fra egen bakgrunn og livshistorie når andre snakker om dette	3	☐		
	2	☐		
Kjenner ikke detaljer om egen person	1	☐		

5. Egen familie og nære venner

Definer dere imellom hvem som kan sies å være personens nære venner.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Er godt orientert om sin egen families og sine nære venners nåværende situasjon	7	☐		
	6	☐		
Kan alltid oppgi navn på nærmeste pårørende, barnebarn, søsken eller nære venner	5	☐		
	4	☐		
Gjenkjenner nærmeste pårørende (ektefelle/samboer, barn)	3	☐		
	2	☐		
Kjenner ikke igjen nærmeste pårørende	1	☐		

6. Hukommelse for hendelser

Hendelser kan være besøk av familie og venner, deltakelse i aktiviteter og på arrangementer, eller avtaler som f. eks. frisør.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Husker hendelser fra dag til dag, detaljert og sammenhengende, også avtaler om ting som skal skje i nær framtid	7	☐		
	6	☐		
Husker som oftest viktige hendelser fra dag til dag	5	☐		
	4	☐		
Kan av og til huske noe fra hendelser fra dag til dag	3	☐		
	2	☐		
Husker ikke fra dag til dag	1	☐		

7. Forståelse av tale

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Forstår og kan delta aktivt i samtale om generelle temaer	7	☐		
	6	☐		
Forstår meningsinnhold i en dagligdags samtale	5	☐		
	4	☐		
Oppfatter innholdet i enkle setninger	3	☐		
	2	☐		
Oppfatter kun enkeltord	1	☐		

8. Taleflyt

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Bruker setninger med normal taleflyt. Uttrykker seg presist	7	☐		
	6	☐		
Kan noen ganger bruke ufullstendige setninger, og kan av og til stoppe opp	5	☐		
	4	☐		
Uttrykker seg som oftest med enkeltord, og har vanskelig for å snakke i hele setninger	3	☐		
	2	☐		
Snakker ikke	1	☐		

9. Skrivning

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Skriver sammenhengende tekst (f. eks. brev)	7	☐		
	6	☐		
Skriver enkeltsetninger	5	☐		
	4	☐		
Skriver enkeltord inkl. eget navn	3	☐		
	2	☐		
Kan ikke skrive	1	☐		

10. Forståelse av klokke og tid på døgnet

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Forstår og leser klokka korrekt, slik at det ikke er problemer med å knytte tidspunkt til tid på døgnet	7	☐		
	6	☐		
Forstår og leser riktig klokkeslett, minutter og time, men knytter det ikke til riktig tid på døgnet	5	☐		
	4	☐		
Vansker med å forstå klokka	3	☐		
	2	☐		
Leser ikke klokka	1	☐		

11. Personlig hygiene

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Ivaretar personlig hygiene	7	☐		
	6	☐		
Ivaretar personlig hygiene med veiledning eller tilrettelegging	5	☐		
	4	☐		
Ivaretar personlig hygiene på en ufullstendig måte. Trenger hjelp selv når situasjonen tilrettelegges	3	☐		
	2	☐		
Kan ikke ivareta personlig hygiene selv	1	☐		

12. Påkledning

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Kan kle seg uten veiledning eller tilrettelegging	7	☐		
	6	☐		
Kan kle seg når situasjonen tilrettelegges og det gis muntlig veiledning	5	☐		
	4	☐		
Kler seg ufullstendig, trenger hjelp selv når situasjonen tilrettelegges	3	☐		
	2	☐		
Kler seg ikke selv	1	☐		

13. Handlingsevne

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Tar selv initiativ og gjennomfører daglige aktiviteter som praktiske gjøremål og enkelt husarbeid, og leser blader og aviser	7	☐		
	6	☐		
Må som oftest motiveres for å komme i gang med daglige aktiviteter, men gjennomfører uten vesentlig grad av veiledning og støtte fra andre	5	☐		
	4	☐		
Trenger kontinuerlig motivering, veiledning og tilrettelegging for å gjennomføre daglige aktiviteter	3	☐		
	2	☐		
Er ikke i stand til å gjennomføre daglige aktiviteter	1	☐		

14. Måltider

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Ingen vansker med å spise	7	☐		
	6	☐		
Spiser med veiledning og/eller tilrettelegging	5	☐		
	4	☐		
Vansker med å spise, trenger hjelp selv når situasjonen tilrettelegges	3	☐		
	2	☐		
Spiser ikke ved egen hjelp, må alltid ha hjelp til å spise	1	☐		

15. Kontinens

Forhold som bør overveies i vurderingen er for eksempel vansker med å finne fram til toalettet, nye og/eller uoversiktlige omgivelser, urinveisinfeksjon, tidspress knyttet til toalettbesøk.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Kontinent for urin og avføring	7	☐		
	6	☐		
Som oftest kontinent for urin og/eller avføring, men uhell kan forekomme	5	☐		
	4	☐		
Delvis inkontinent for urin og/eller avføring	3	☐		
	2	☐		
Inkontinent for urin og/eller avføring	1	☐		

16. Stemningsleie

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Normalt stemningsleie	7	☐		
	6	☐		
Senket stemningsleie i perioder, men lar seg påvirke av oppmuntring og/eller hyggelige hendelser	5	☐		
	4	☐		
Senket stemningsleie over tid, virker trist og nedstemt	3	☐		
	2	☐		
Alvorlig og vedvarende tristhet og fortvilelse	1	☐		

17. Angst

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Normalt trygg i dagliglivet	7	☐		
	6	☐		
Engstelig i nye situasjoner, ved undersøkelser, i møte med nye mennesker	5	☐		
	4	☐		
Ofte engstelig i hverdagsituasjoner	3	☐		
	2	☐		
Nesten alltid engstelig, kan ha katastrofereaksjoner	1	☐		

18. Motorisk urolig

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Ikke motorisk urolig	7	☐		
	6	☐		
Av og til motorisk urolig	5	☐		
	4	☐		
Som oftest motorisk urolig	3	☐		
	2	☐		
Kontinuerlig motorisk urolig	1	☐		

19. Irritasjon

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Adekvate reaksjoner	7	☐		
	6	☐		
Kan av og til gi uttrykk for irritasjon uten åpenbar grunn	5	☐		
	4	☐		
Kan ofte gi uttrykk for irritasjon uten åpenbar grunn	3	☐		
	2	☐		
Gir store deler av tiden uttrykk for irritasjon og er oppfarende i miljøet	1	☐		

20. Utagering

Her er det ekstra viktig å bruke notatfeltet for å notere seg hva som vurderes er årsaken til utageringen. Det vil som oftest være miljøfaktorer og psykisk tilstand, men kan også være medisiner, smerter, mangel på søvn eller fysisk tilstand. Med utagering menes også truende handlinger fra personen, som verbale og fysiske trusler.

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Adekvate reaksjoner – ikke utagering	7	☐		
	6	☐		
Kan av og til opptre truende ved å skubbe, dytte unna eller skjelle ut personer	5	☐		
	4	☐		
Kan ofte opptre truende ved å skubbe, dytte unna eller skjelle ut personer	3	☐		
	2	☐		
Går fysisk til angrep; kan sparke, slå og ødelegge	1	☐		

21. Deltakelse i sosial aktivitet

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Deltar i sosial aktivitet	7	☐		
	6	☐		
Deltar i sosial aktivitet etter initiativ fra andre	5	☐		
	4	☐		
Er til stede i sosial aktivitet, men deltar ikke aktivt	3	☐		
	2	☐		
Deltar ikke i sosial aktivitet	1	☐		

22. Våkenhet om dagen

Vurdering	Nivå	X	Notat	X
Våken om dagen	7	☐		
	6	☐		
Døsig noen ganger i løpet av dagen	5	☐		
	4	☐		
Døsig store deler av dagen, kan sovne under samtale	3	☐		
	2	☐		
Sover store deler av dagen	1	☐		

Evalueringer av tiltak

Endring av igangsatte tiltak etter OBS-kartleggingen:

Nye tiltak som iverksettes etter OBS-kartleggingen:

Dato for neste evaluering av tiltakene:

Andre kommentarer: _____

Ansvar for journalføring: _____ Journalføring utført:

Ny OBS-demens kartlegging er planlagt: _____

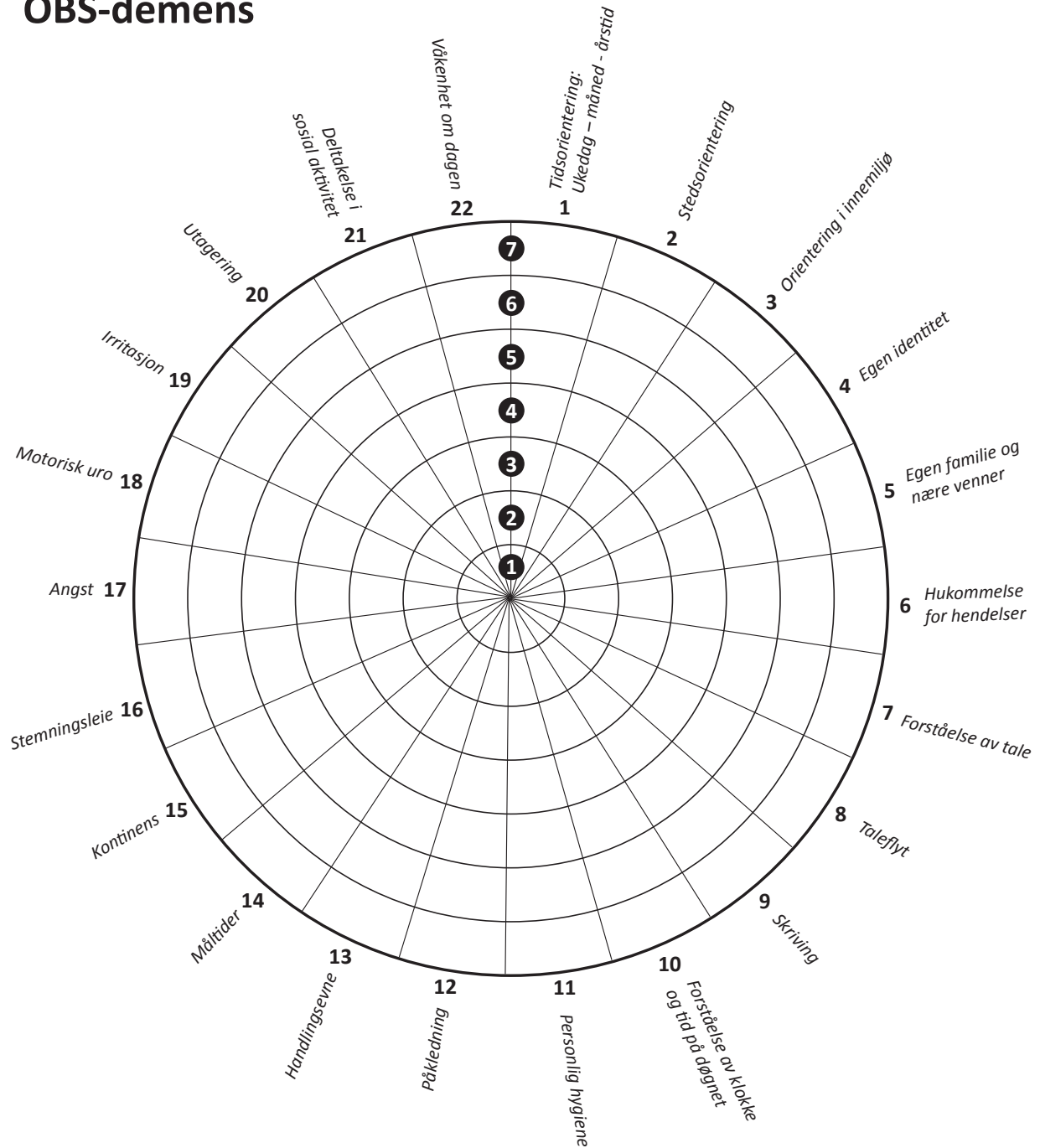
Satt inn i personens oppfølgingsplan: _____

_____
Underskrift av primærkontakt

_____
Underskrift av avdelingsleder

Forevist lege: _____

OBS-demens

1. Tidsorientering: Ukedag – måned - årstid	8. Taleflyt	16. Stemningsleie
2. Stedsorientering	9. Skrivning	17. Angst
3. Orientering i innemiljø	10. Forståelse av klokke og tid på døgnet	18. Motorisk uro
4. Egen identitet	11. Personlig hygiene	19. Irritasjon
5. Egen familie og nære venner	12. Påkledning	20. Utagering
6. Hukommelse for hendelser	13. Handlingsevne	21. Deltakelse i sosial aktivitet
7. Forståelse av tale	14. Måltider	22. Våkenhet om dagen
	15. Kontinens	

NAVN: _____ Fødselsdato og år: _____

Kartleggingsdato (dd.mm.år): _____ Utfylt av: _____

Utført ved opphold i: Dagaktivitetstilbud Døgntilbud

Aldring og helse

Nasjonal kompetansetjeneste

www.aldringoghelse.no